

Проект до 90-річчя Одещини і 200-річчя с. Великопложке. Становлення та розвиток сільського господарства с. Великопложке

Село Великопложке Роздільнянського (зміни Великомихайлівського) району Одеської області розташоване на Причорноморській рівнині (південний захід України), в 20 км від райцентру Великомихайлівка і такій же відстані від залізничної станції Тираспіль. На півдні і південному заході межує з селами Придністров'я (Паркани та Малаєшти), на півночі - Комарівка, на південному сході - Слов'яносербка і Новосавицьке. Площа села 574 га.

На початку 20-х років XIX століття в Тираспільському повіті з'явилося нове село - Плоске, з часом воно іменувалося Велике Плоске, а потім і Великопложке. Село Плоске Тираспільського повіту, Херсонської губернії було засновано в 1822 році, основна маса плосковчан переселилася в березні - травні. Основу населення села Великопложке складають російські переселенці - старообрядці. Це прихильники релігійної течії, що виникла в результаті розколу в російській православній церкві в другій половині сімнадцятого століття.

Жителі села завжди належали до хліборобів. Але наприкінці 19 століття спробували зайнятися виноградарством. Усі землі, які вважалися незручностями, засадили виноградниками, причому спочатку європейських сортів. Але вони не прижилися, і селяни перейшли на прямі сорти: кучеря, сахатин, липатик, зайбер та ін. На початку 20 століття виноградниками було засаджено близько 2000 десятин. Але основним заняттям все ж таки залишалося землеробство. Сіяли пшеницю, жито, кукурудзу, соняшник, для коней - овес, ячмінь.

Застосування через смуги, як способу засівання полів, і відсутність добрив були причиною вкрай низьких урожаїв - 25-30 пудів з десятини.

Земля у селі була громадою, селяни – державними кріпаками. Власники общинної землі обкладалися подушним податком, який постійно збільшувався. За одну десятину платили карбованець - півтора, а перед війною 1914 року - три. Платили й земські податки. Збором податей займалися у волості старшина, староста, сотський. У селян, які не могли сплатити податок, відбирали худобу, домашні речі та продавали їх з аукціону.

Селянин мав право купувати необмежену кількість землі. Общинна ж земля лунала лише на чоловіків. На одну людину припадало 3 десятини, і виділяла їхня громада, причому не в одному місці, а на різних полях. Через кожні п'ять років проводили переділ землі.

У селі ділили поміщицькі і куркульські землі. Однак у багатьох бідняцьких господарств не було можливості її обробляти. В середині 20-х років в селі стали виникати групи спільної обробки землі і ТОЗи, перший з яких очолив Нікітін Данило (Данило Рудий).

Перший колгосп в селі створили в 1930 році. Називався він "Шлях до перемоги", до весни 1930 року в ньому налічувалося понад 300 господарств. До закінчення колективізації в 1935 році в Плоскому організували сім колгоспів («Шлях до перемоги», ім. Молотова, ім. Петровського, ім. Паризької Комуні, ім. Кірова, ім. Чапаєва, ім. Кагановича).

У повоєнний період необхідно було підняти рівень життя населення й у тих-таки 50-х роках сільське господарство стало однією з пріоритетних сфер розвитку держави.

У цей час були створені умови для розвитку особистого господарства колгоспників і працівників радгоспів. Цьому сприяли зменшення податків, які, до того ж, стали твердішими та залежали від розмірів присадибних ділянок.

Саме за хрущовських часів колгоспники отримали паспорти, яких фактично не мали з моменту введення паспортної системи у 1932 році.

В середині 50-х років почався процес зміцнення колгоспів, а в 1957 колгоспи були об'єднані в один радгосп, який отримав назву «Росія».

Микола Семенович Шишкін, який довгий час пропрацював у радгоспі, охоче ділиться спогадами із журналістом В. Первухіним: «Створений радгосп був у 1959 році на базі семи економічно слабких колгоспів. Директором став колишній директор МТС (машино-тракторної станції), потім РТС Віктор Євдокимович Геруцький.

У той час з ініціативи М.С.Хрущова господарства набували техніку, а колишній директор МТС знав, як нею розпоряджатися. Він узяв курс на все передове. З його ініціативи були побудовані арочні та рамні корівники, на тваринницьких фермах механізовано всі трудомісткі процеси. У господарстві було 2000 свиней, 1500 корів, а всього великої рогатої худоби 8000 голів. Було біле море птахів – 80 тисяч!

Овочі та фрукти йшли суцільним потоком із радгоспу «Росія» на Тираспільський консервний завод. Було посаджено 450 гектарів винограду цінних технічних сортів. По балках посадили 200 гектарів садів.

У господарстві була школа підготовки механізаторів широкого профілю. Вона працювала з 1962 по 1976 рік і готувала щороку 30-35 осіб.

Механічні майстерні були гордістю радгоспу "Росія". Славилися своєю майстерністю ковалі.

У кузні було два горна, два потужні преси та наприкінці всього – холодна газована вода для ковалів та всіх бажаючих.

В 1961 замість шести маленьких гарманів побудували один потужний. Скоротилися витрати на його обслуговування і якщо раніше у господарстві очищалося 12 тон зерна на годину, то на центральному почали очищати до 50 тонн.

Восени 1966 року В. Бойко, головний агроном радгоспу, з гордістю повідомляв, що на площі 2165 га засіяно озимих, що на 465 га більше, ніж раніше планували.

Головний інженер радгоспу М. Шишкін запевнив ще у лютому 1967 року, що з 67 тракторів відремонтовано 64 машини. У майстернях є цехи з ремонту двигунів, поршневих груп, паливної апаратури та масляних насосів, радіаторів, електрообладнання, створені ділянки обкатки та випробування двигунів. Техніка проходить якісний ремонт та готова до роботи на полях.

Цікава й інформація виноградарів, тоді у Великопоському виноградарстві було в пошані. В 1967 планувалося посадити 49 гектарів винограду і довести загальну площу виноградників до 430 гектарів.

І подібної інформації про чергові трудові досягнення плосковчан було багато

У 1978 році за успіхи в овочівництві радгосп «Росія» був нагороджений перехідним Червоним прапором обласного об'єднання «Одесовочпром». Приймаючи прапор, директор радгоспу «Росія» В. К. Марущенко подякував за високу оцінку праці великопосківських овочеводів.

Плосковчани завжди намагалися застосовувати у виробництві передові технології. 1980 року М. Катречко, тоді головний агроном радгоспа «Росія», з гордістю повідомляв, що в господарстві вперше

застосували прогресивну індустріальну технологію вирощування зернової кукурудзи без жодного застосування ручної праці. За досвідом їздили до Болграда, до сусідньої Молдови.

Урожай показав, що зусилля не пройшли даремно.

У травні 1979 року Марущенко звільнили з посади.

Надалі радгоспом керували нетривалий час М. О. Головка, В. С. Винничук. В 1981 постало питання про призначення нового керівника радгоспу, плосковчани всім колективом запропонували кандидатуру М. Н. Катречко.

«Всього працювало 1981 року, коли приймав господарство, 1200 осіб. Пенсіонерів тоді було 800. Інші діти, молодь. Усього населення Великопоском було 4200 чоловік».

Тоді радгосп-гігант виробляв 14-15 тисяч тонн овочів, намолочував більше 10 тисяч тонн зерна, містив численну дійну низку, мали більше 2 тисяч бичків на відгодівлі. Займалися виноградарством та садівництвом.

У радгоспі на той час було п'ять відділень: чотири поліводницькі, одне – овочівницьке та виноградарське, сюди ж чотири ферми належали.

Ферма – поле, такий був комплекс.

Автомобільний парк у радгоспі налічував до 70 автомобілів. У будівельній бригаді працювало приблизно 70 людей.

У радгоспі тоді було 33 скотарні. До 6000 великої рогатої худоби доходило на відгодівлі, 480-500 дійних корів.

Тваринництво потребувало великих обсягів води, тому в селі бурили артезіанські свердловини, починаючи з 1959-1963 років.

Мали близько 11 артезіанських свердловин, за винятком винзаводівської.

Основну ставку у 80-ті роки зробили на виробництво овочів, переважно помідори. Під помідори відвели 350 га землі. Натомість урожай був значним, щороку вирощували до 10 тис. тонн. Кабачки були – 800-1000 тонн. Морква – приблизно 1500 тонн, столовий буряк – до 2000 тонн.

80-ті роки характеризується тим, що на підвищення господарства до певного рівня рентабельності йшло роки три. У 1986 році мали прибуток 0,5 млн., у 1988 р. були мільйонерами, у 1989-1990-х роках – 2 млн. чистого прибутку. То були радянські рублі.

Цукрові буряки почали саджати приблизно в 1996-1997 роках.

Сади довелося розкорчувати через їхню старість. Інших не садили через відсутність трудових ресурсів.

Великопоске пережило і непрості 90-ті роки, коли економіку країни лихоманило, населення на собі дізналося, що таке інфляція.

У жовтні 1991 року Верховна Рада прийняла концепцію економічного розвитку незалежної України, де в рамках земельної реформи в агропромисловому комплексі був узятий курс на роздержавлення приватизацію землі. Протягом 1992 року всі колгоспи і радгоспи повинні були перетворитися в господарські товариства, а бажаючі могли вийти з господарства з землею і створити селянське (фермерське) господарство.

У 2000 році почалося розпаювання земель КСП. На базах шести бригад створили окремі господарства. В результаті виникли ТОВ «Моноліт», ТОВ «Топаз», ТОВ «Агросоюз», СВК «Рассвет», ТОВ «Кристал».

ТОВ «Моноліт»

У 2000 року з урахуванням КСП «Росія» з'явилося кілька самостійних кооперативів. Один із них, сільськогосподарський виробничий кооператив «Моноліт», очолив Михайло Миколайович Катречко. 20 грудня 2002 року СВК "Моноліт" реорганізовано у товариство з обмеженою відповідальністю "Моноліт", де став директором М.М.Катречко. «Моноліт» отримав 2200 га землі, молочнотоварну ферму. На даний час сільгоспідприємство очолює Олександр Тимофійович Труханов.

ТОВ «Топаз»

У 2000 р. під час сільгоспреформи колишній радгосп розформували на п'ять самостійних господарств та 9 березня 2000 року утворилося підприємство «Топаз», у якому директором став Микола Миколайович Шишкін.

У власності ТОВ «Топаз» 745 га землі, зайнятої посівами пшениці, ячменю, соняшника, ріпаку. У господарстві висаджують також овочі, переважно помідори. У господарстві знаходиться тепличний комплекс, де вирощують огірки, томати, перець, редис.

У 2003 р. у господарстві почали застосовувати краплинне зрошення на площі одного гектара. Зараз під краплинним поливом знаходяться практично всі овочі не тільки в теплицях, а й у полі площею 7 га.

ТОВ «Агросоюз»

Внаслідок реорганізації КСП «Росія» у березні 2000 року народилося сільськогосподарське підприємство ТОВ «Агросоюз» - директор Кузьмінський Юрій Миколайович.

ТОВ «Агросоюз» обробляє близько 1200 га ріллі.

Одним з нових кроків розвитку сільського господарства в ТОВ «Агросоюз» став проект в овочівництві – вирощування часнику.

ТОВ «Кристал»

СВК «Кристал» утворився 1 березня 2000 року на базі майстерень шляхом відокремлення від СВК «Росія».

На чолі кооперативу став молодий спеціаліст-інженер Куделін Костянтин Іванович.

У користування господарства було виділено 244 га землі.

У травні 2008 року СВК «Кристал» реорганізувався у ТОВ «Кристал – 2008». Засновником та директором став колишній голова СВК «Кристал» Куделін К. І.

Кількість землі збільшилася за рахунок взяття в оренду земель пайовиків Гребениківської та Новоборисівської сільських рад. Було закуплено нову сучасну техніку.

У користуванні підприємство зараз 670 га землі.

СВК «Рассвет»

У СВК «Рассвет» обробляють близько трьох із половиною тисяч гектарів землі. Площі великі, тому й робота відповідальна. Керує господарством Григорій Михайлович Привалов.

У «Рассвет» дотримуються передових технологій, співпрацюють із вченими, а головне – дбайливо ставляться до землі.

Інформаційний матеріал підготували Директор Публічної бібліотеки Великопосківської сільської ради Чернігівська Лариса Іванівна та провідний бібліотекар Єждіна Олена Олександрівна.